

ดท
1
2506

บัตร: เล็กเปิดวาทาร

ศาล
ฉบับหวัดสุธารติต

ดท

1

2506

๒๐ มกราคม ๐๖

2600
22. ม.ก. 06

91

ที่ระลึกเปิดอาคาร

ศาลจังหวัดอุดรดิตถ์

วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖

คำนำ

เนื่องจากทางศาลจะทำพิธีเปิดอาคารศาลหลังใหม่ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ โดย
ฯ พณ ฯ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มาเป็นประธานในพิธี ทางศาลได้รับความร่วมมือ
จากท่านข้าราชการทุกฝ่าย ท่านพ่อค้า คหบดีและประชาชนทุกอำเภอช่วยเหลือทั้งกำลังความคิด
กำลังกายและกำลังทรัพย์สิ่งของเป็นจำนวนมาก ทางศาลก็ไม่มีอะไรจะตอบแทน ทางศาลจึงได้
จัดพิมพ์หนังสือขึ้น เพื่อแจกแก่ท่านผู้มีเกียรติที่มาในงานและแก่ท่านผู้ที่ได้ให้ความอุปการะ
ช่วยเหลือไว้เป็นที่ระลึก

ทางคณะศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ ขอขอบคุณท่านผู้มีเกียรติที่ได้มาร่วมในพิธี และท่าน
ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือให้งานเปิดศาลครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปโดยเรียบร้อยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

ศาลจังหวัดอุดรดิตถ์

๒๐ มกราคม ๒๕๐๖

เลขทะเบียน.....	147
เลขอายุ.....	๐๓
วันเกิด.....	๒๕๐๖

บันทึกปลัดกระทรวง

เมื่อเช้าวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๐๕ คุณมณี พิมพ์ประสิทธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ได้มาพบข้าพเจ้าที่กระทรวง และแจ้งข่าวว่า การก่อสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์แบบที่สนใจได้ว่าจะแล้วเสร็จเรียบร้อยตามกำหนดสัญญา จึงมาหารือว่าทางศาลจังหวัดอุดรดิตถ์พร้อมที่จะประกอบพิธีเปิดอาคารศาลใหม่ได้ในปลายเดือนมกราคม ๒๕๐๖ และขอเชิญท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมไปเป็นประธานในพิธี ข้าพเจ้าจึงได้มอบให้คุณมณี พิมพ์ประสิทธิ์ และคุณทว กงกะจันทร์ หัวหน้ากองคลัง ไปขออุทธรณ์สมเด็จพระพุฒาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสระเกศในเช้าวันนั้น สมเด็จพระพุฒาจารย์ได้กรุณาให้ฤกษ์เปิดศาลในวันอาทิตย์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ ปฐมฤกษ์เวลา ๑๑.๔๔ น. หมดฤกษ์เวลา ๑๓.๐๓ น. ข้าพเจ้าจึงได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลว่า การกระทรวงยุติธรรมเพื่อเชิญท่านรัฐมนตรีออกไปเป็นประธานในพิธีเปิดศาลและขออนุมัติดำเนินการต่อไป ซึ่งท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้กรุณารับเชิญและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ เมื่อคุณมณี พิมพ์ประสิทธิ์ได้รับทราบบัญชาท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมแล้ว ก็เดินทางกลับจังหวัดอุดรดิตถ์

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๐๕ ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากคุณมณี พิมพ์ประสิทธิ์ ว่า ในพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังใหม่ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ ทางศาลจะจัดทำหนังสือที่ระลึกแจกแก่แขกที่มาในงาน จึงขอให้ข้าพเจ้าเขียนคำขวัญเพื่อลงพิมพ์ในหนังสือดังกล่าวไว้ด้วย ข้าพเจ้าเห็นว่าหนังสือที่ระลึกซึ่งได้จัดทำขึ้นในโอกาสต่างๆ กันนั้นมีคำขวัญของท่านผู้ใหญ่ลงพิมพ์ไว้เป็นจำนวนมากแล้ว จึงขอเสนอเจตนาของคุณมณี พิมพ์ประสิทธิ์ ด้วยการเขียนบันทึกความจำอันเกี่ยวกับการสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ในโอกาสที่ทำการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังเดิมขึ้น ข้าพเจ้าเพิ่งมาได้เห็นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๐๓ ในโอกาส ที่คุณประสงค์ ศิริทรัพย์ อธิบดีผู้พิพากษภาค ๖ คนก่อน และข้าพเจ้าได้ออกไปตรวจราชการศาลบางศาลในภาค ๖ และพร้อมกันนั้นก็ได้ปรึกษารื้อถอนถึงการสร้างที่ทำการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ใหม่ ทั้งนี้เพราะว่าที่ทำการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังเดิมเป็น

อาคารไม้ชั้นเดียว กว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๒๒ เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ รูปทรงลำสมัย
 ทั้งเชิงเล็กและกับแอม มีห้องพิจารณาห้องเดียว เสาขึ้นพนักงานต้องใช้ด้านข้างของบัลลังก์
 เป็นที่ทำการด้วย ยิ่งทำให้กับแอมดูอึดไม่สะดวกแก่การปฏิบัติงานเป็นอันมาก เนื่องจากมิได้
 รับการซ่อมแซมตามเวลาอันควร จึงมีความชำรุดทรุดโทรมเห็นประจักษ์อยู่ทั่วไป นอกจาก
 ตัวศาลจะมีความกับแอมและลำสมัย ไม่เหมาะสมความเจริญของบ้านเมืองแล้ว ในปัจจุบันนี้ยัง
 กล่าวได้ว่าที่ทำการศาลหลังนี้ตกอยู่ในที่ชุมนุมการค้าและมหรสพ มีเสียงออกทกจอแจไม่เหมาะ
 จะเป็นทงศาล ขาพเจ้าได้เห็นชอบในหลักการในสมุดตรวจราชการของศาลว่า ผู้บังคับบัญชาที่มา
 ตรวจราชการศาลนี้ ได้บันทึกความเห็นสอดคล้องต้องกันมาหลายยุคหลายสมัย ว่าศาลสมควรจะ
 สร้างใหม่ ซึ่งขาพเจ้าและคุณประสงค์ ศิริทรัพย์ มิได้รอที่จะบันทึกความเห็นในทำนองเดียวกัน
 กัน แต่ขอที่ยกใจมาว่า ทำอย่างไรจึงจะได้สร้างศาลขึ้นใหม่ และจะสร้าง ณ ที่ใด จึง
 จะเหมาะสม ถ้ารับข้อแรก เป็นการขอกระทรวงยุติธรรม ส่วนข้อหลังขาพเจ้าได้ขอให้
 คุณประสงค์ ศิริทรัพย์ และคุณฉิม พิมพิประสาท พยายามหาที่ดินราชพัสดุ เพื่อจะสร้าง
 ศาลขึ้นใหม่ ในชั้นแรกคงจะขอที่ดินข้างอำเภอเมือง แต่ปรากฏว่าทางอำเภอได้มีโครงการที่
 จะสร้างหอประชุมอำเภอขึ้นในที่แปลงเสียแล้ว จึงได้พิจารณาหาที่แปลงอื่นใหม่ ในที่สุด
 เห็นว่าที่ดินในบริเวณหน้าเรือนจำจังหวัดอุดรดิตถ์มีเนื้อที่กว้างขวางและอยู่ถนนเดียวกับศาลา
 กลางจังหวัด สมควรที่จะสร้างศาลใหม่ในที่นี้ได้ จึงได้ขอให้คุณฉิม พิมพิประสาท ดำเนินการ
 เกราขอที่ดินแปลงนี้จากผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์มีความ
 เห็นพ้องด้วยว่า ควรสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ใหม่ในที่นี้ และพร้อมกันนั้น คุณฉิม
 พิมพิประสาท ก็ได้ติดต่อขอที่ดินหลังบ้านพักสรรพากรจังหวัดได้ออกแปลงหนึ่งซึ่งอยู่เยื้อง ๆ
 กับที่ดินที่จะสร้างทำการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ใหม่ เพื่อใช้เป็นที่พักสร้างบ้านพักผู้พิพากษา
 เมื่อได้เกราจากผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์จนเป็นที่ตกลงเรียบร้อยแล้ว กระทรวงยุติธรรมจึง
 ได้มีหนังสือขอที่ดินราชพัสดุทั้งสองแปลงนั้นไปยังกระทรวงมหาดไทย เพื่อใช้ในการก่อสร้าง
 ศาลจังหวัดอุดรดิตถ์และบ้านพักผู้พิพากษา กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้อง
 กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดตั้งงบประมาณก่อสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ พร้อมกับบ้านพัก
 ผู้พิพากษาในงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๕ และด้วยความกรุณาของรัฐบาล กระทรวงยุติธรรมจึง

ได้รับงบประมาณสร้างศาลจังหวัดคนตามทხოไป ในที่สุดก็ได้ดำเนินการประมูลราคาก่อสร้างศาลจังหวัดเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ปรากฏว่านายตงไซ แซ่ฮั่น ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด ทรงชัยก่อสร้าง ให้ราคาต่ำสุดและเป็นผู้ประมูลการก่อสร้างอาคารหลังนี้ได้ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จึงได้อนุมัติตามความเห็นของคณะกรรมการเปิดซองใบประกวดราคาให้ทำสัญญาจ้างนายตงไซ แซ่ฮั่น เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ต่อไป ในการก่อสร้างอาคารหลังนี้ กระทรวงยุติธรรมได้ตั้งให้นายวิเชียร เสวตรุนทร์ อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๖ นายมนต์ พิมพ์ประสิทธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายชูเชิด รักตะบุตร ผู้พิพากษาศาลจังหวัด นายเกษม สิงห์สง่า กลังจังหวัด และน.ส. ชาร์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา นายช่างกองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล เป็นกรรมการตรวจการก่อสร้าง และกรมโยธาเทศบาล ได้กรุณาส่งนายวิริยะ แสงคำสุข ช่างกรมโยธาเทศบาล ออกไปเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง ตั้งแต่เริ่มงานจนแล้วเสร็จ

ในระหว่างการก่อสร้างกำลังดำเนินอยู่ ข้าพเจ้าได้พบคุณวิเชียร เสวตรุนทร์ และคุณมนต์ พิมพ์ประสิทธิ์ หลายครั้ง โดยท่านทั้งสองมีปัญหากับการก่อสร้างที่จะต้องแก้ไขเพื่อให้งานก่อสร้างลุล่วงไปด้วยดี มาปรึกษาหารือ ทุกครั้งที่พบกัน ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นท่านทั้งสองมีความเอาใจใส่และความห่วงใยในการก่อสร้างเป็นอันมาก ทั้งยังมีความตั้งใจที่จะให้การสร้างศาลจังหวัดคนได้สำเร็จลุล่วงไปโดยเรียบร้อย

บัดนี้ การก่อสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ก็ได้แล้วเสร็จลงโดยเรียบร้อย ข้าพเจ้าขอแนะนำผู้ที่ได้มาพบเห็นอาคารหลังนี้คงจะร่วมกันกับชาวจังหวัดอุดรดิตถ์ และข้าราชการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ได้มีอาคารศาลใหม่สมความปรารถนา ในโอกาสประกอบพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้อาคารศาลหลังนี้สถิตสถาพรยั่งยืนนาน และขอให้ท่านกรรมการตรวจการก่อสร้าง อีกทั้งท่านมีส่วนร่วมในการจัดงานพิธีเปิดศาลทุกท่าน มีความสุขและประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในอาชีพการงานโดยทั่วกัน.

คำ ข ว ญ

อาคารศาลย่อมเป็นส่วนสำคัญ ประการหนึ่งในงานอำนวยความยุติธรรม
โดยศาลยุติธรรมต่อประชาชน

อาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังเดิมได้สร้างมาเป็นเวลาประมาณ ๖๐ ปี แล้ว
เก่าแก่ชำรุดทรุดโทรมและคับแคบมาก รัฐบาลจึงได้กรุณาจัดสรรงบประมาณให้มา
สร้างอาคารใหม่ขึ้น พร้อมกับศาลอื่นอีกบางศาล อันเป็นความกรุณาประการหนึ่ง
ที่จะส่งเสริมหนุนบำรุงการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นอย่าง
ยิ่ง บัดนี้การก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังใหม่ได้สำเร็จเรียบร้อยเป็นที่
สง่างามเหมาะสม และทำพิธีเปิดเพื่อใช้เป็นสถานที่ประสิทธิประสาทความยุติธรรมแก่
ประชาชน จึงเป็นที่ปราบปลื้มปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งโดยทั่วกัน.

วิเชียร เศวตรุนทร์

อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๖

คำขวัญ

ของ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์

เนื่องในงานเปิดศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่ง ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มาประกอบพิธีในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ เวลา ๑๑.๔๕ น. ข้าพเจ้าในนามของข้าราชการและประชาชนชาวจังหวัดอุตรดิตถ์ รู้สึกปลื้มปิติและภาคภูมิใจที่จังหวัดอุตรดิตถ์ของเราได้มีสถาบันแห่งกระบวนการยุติธรรม ที่ได้ก่อสร้างขึ้นอย่างสมสมัยและสมเกียรติเป็นศรีสง่า เป็นที่เชิดหน้าชูตาของบ้านเมืองเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์อีกหลังหนึ่ง

ในการที่ ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีที่ดี ตลอดจนที่ท่านผู้มั่งเกียรตินักท่านได้กรุณามาร่วมพิธีที่ดี ข้าพเจ้าถือว่าทุกท่านได้กรุณาให้เกียรติแก่จังหวัดอุตรดิตถ์อย่างสูงยิ่ง จึงขอขอบพระคุณอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้ และขออาราธนาอัญเชิญอนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวง จงดลบันดาลให้ศาลจังหวัดอุตรดิตถ์จงเป็นสถาบันหลักชัยที่ตงมั่นแห่งกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และขอให้ท่านผู้บริหารงานแห่งกระบวนการยุติธรรมทุกท่านจงมีพลานามัยอันสมบูรณ์ เพื่อเป็นกำลังในการบริหารงานของชาติไทยให้เจริญรุ่งเรืองวัฒนาสถาพรยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

(นายสง่า ศุภรัตน์)

ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์

๒๐ มกราคม ๒๕๐๖

ประวัติ

ศาลเก่าจังหวัดอุดรดิตถ์

เนื่องในวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ทางกรมจะกระทำพิธีเปิดศาลจังหวัดหลังใหม่ คุณมณี พิมพ์ประสิทธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ขอให้ข้าพเจ้าเขียนเรื่องประวัติของศาลหลังเก่าจังหวัดนี้ ข้าพเจ้าได้ใคร่ครวญดูแล้วเห็นว่าพอที่จะสนองศรัทธาของท่าน ตามสติปัญญาเท่าที่สามารถจะค้นคว้ามาได้ จึงได้เรียบเรียงมาพอประดับความรู้ และเป็นอนุสรณ์แก่ศาลหลังเก่า ดังนี้:-

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๓๗ ตรงกับปีรัตนโกสินทรศก ๑๑๓ การจัดตั้งมณฑลมีสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการ เป็นผู้บัญชาการมณฑล ได้เริ่มแต่บัดนี้ โดยเฉพาะมณฑลพิษณุโลก ได้รวมจังหวัดพิษณุโลก พิษณุ พิษณุ สุโขทัย สวรรคโลก เพชรบูรณ์ และ หล่มสัก ๗ จังหวัดเข้าด้วยกัน เรียกว่ามณฑลพิษณุโลก เจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ (เชย กัลยาณมิตร) ครั้งดำรงบรรดาศักดิ์เป็นพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร ๑ เป็นสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลพิษณุโลกเป็นคนแรก ซึ่งท่านผู้นี้ก่อนที่จะไปดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนั้น ได้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการเมืองพิษณุอยู่หลายปี ซึ่งบัดนี้เมืองพิษณุเป็นอำเภอพิษณุอยู่จนตราบเท่าทุกวันนี้.

การก่อสร้างสถานที่ราชการของจังหวัดซึ่งรวมทั้งศาล ได้เริ่มทำกันมาแต่ภายหลังปีพุทธศักราช ๒๔๓๗ กว่าที่จะสำเร็จบริบูรณ์ได้ไม่น้อยกว่า ๕-๖ ปี ประจวบในเวลานั้นมีข่าวมาว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ จะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมมณฑลฝ่ายเหนือ และเพื่อทรงหล่อพระพุทธรูปราชจำลองไปประดิษฐานไว้ ณ พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรที่พระนคร ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๔ ตรงกับปีรัตนโกสินทรศก ๑๕๐ จังหวัดใดที่เสด็จพระราชดำเนินผ่านทางชลมารคในลำแม่น้ำเจ้าพระยา และ

คำนำ

เนื่องจากทางศาลจะทำพิธีเปิดอาคารศาลหลังใหม่ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ โดย ฯ พณ ฯ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มาเป็นประธานในพิธี ทางศาลได้รับความร่วมมือจากท่านข้าราชการทุกฝ่าย ท่านพ่อค้า คหบดีและประชาชนทุกอำเภอช่วยเหลือทั้งกำลังความคิด กำลังกายและกำลังทรัพย์สินของเป็นจำนวนมาก ทางศาลก็ไม่มีอะไรจะตอบแทน ทางศาลจึงได้จัดพิมพ์หนังสือขึ้น เพื่อแจกแก่ท่านผู้มีเกียรติที่มาในงานและแก่ท่านผู้ที่ได้ให้ความอุปการะช่วยเหลือไว้เป็นที่ระลึก

ทางคณะศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ ขอขอบคุณท่านผู้มีเกียรติที่ได้มาร่วมในพิธี และท่านที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือให้งานเปิดศาลครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปโดยเรียบร้อยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

ศาลจังหวัดอุดรดิตถ์

๒๐ มกราคม ๒๕๐๖

บันทึกปลัดกระทรวง

เมื่อเข้าวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๐๕ คุณมนตรี พิมพ์ประสิทธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ได้มาพบข้าพเจ้าที่กระทรวง และแจ้งข่าวว่า การก่อสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นที่น่าสนใจได้ว่าจะแล้วเสร็จเรียบร้อยตามกำหนดสัญญา จึงมาหารือว่าทางศาลจังหวัดอุดรดิตถ์พร้อมที่จะประกอบพิธีเปิดอาคาร ศาลใหม่ ได้ในปลายเดือนมกราคม ๒๕๐๖ และขอเชิญท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมไปเป็นประธานในพิธี ข้าพเจ้าจึงได้มอบให้คุณมนตรี พิมพ์ประสิทธิ์ และคุณท้าว คงกะจันทร์ หัวหน้ากองคลัง ไปขอฤกษ์สมเด็จพูนโฆษาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสระเกษในเช้าวันนั้น สมเด็จเจ้าพระคุณได้กรุณาให้ฤกษ์เปิดศาลในวันอาทิตย์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ ปฐมฤกษ์เวลา ๑๑.๔๔ น. หมดฤกษ์เวลา ๑๓.๐๓ น. ข้าพเจ้าจึงได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อเชิญท่านรัฐมนตรีออกไปเป็นประธานในพิธีเปิดศาลและขออนุมัติดำเนินการต่อไป ซึ่งท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้กรุณารับเชิญและอนุมัติให้ดำเนินงานต่อไปได้ เมื่อคุณมนตรี พิมพ์ประสิทธิ์ได้รับทราบบัญชาท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมแล้ว ก็เดินทางกลับจังหวัดอุดรดิตถ์

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๐๕ ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากคุณมนตรี พิมพ์ประสิทธิ์ ว่า ในพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังใหม่ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ ทางศาลจะจัดทำหนังสือพระลักแจกแก่แขกที่มาในงาน จึงขอให้ข้าพเจ้าเขียนคำขวัญเพื่อลงพิมพ์ในหนังสือดังกล่าวให้ด้วย ข้าพเจ้าเห็นว่าหนังสือพระลักซึ่งได้จัดทำขึ้นในโอกาสต่าง ๆ กันนั้นมีคำขวัญของท่านผู้ใหญ่มงพิมพ์ไว้เป็นจำนวนมากแล้ว จึงขอเสนอเจตนาคำของคุณมนตรี พิมพ์ประสิทธิ์ ด้วยการเขียนบันทึกความจำอันเกี่ยวกับการสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ในโอกาสที่ทำการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังเดิมขึ้น ข้าพเจ้าเพิ่งมาได้เห็นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๐๓ ในโอกาส ที่คุณประสงค์ ศิริทรัพย์ อธิบดีผู้พิพากษามา ๖ คนก่อน และข้าพเจ้าได้ออกไปตรวจราชการศาลบางศาลในภาค ๖ และพร้อมกันนั้นก็ได้ปรึกษาหารือถึงการสร้างที่ทำการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ใหม่ ทั้งนี้เพราะว่าที่ทำการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังเดิมนั้น เป็น

อาคารไม้ชั้นเดียว กว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๒๒ เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ รูปทรงลำสมัย
 ทั้งเล็กและกับแถบ มีห้องพิจารณาห้องเดียว เสมียนพนักงานต้องใช้ด้านข้างของบัลลังก์
 เป็นที่ทำการด้วย ซึ่งทำให้กับแถบอดอู่ไม่สะดวกแก่การปฏิบัติงานเป็นอันมาก เนื่องจากมิได้
 รับการซ่อมแซมตามเวลาอันควร จึงมีความชำรุดทรุดโทรมเห็นประจักษ์อยู่ทั่วไป นอกจาก
 ตัวศาลจะมีความกับแถบและลำสมัย ไม่เทียบทันความเจริญของบ้านเมืองแล้ว ในปัจจุบันนี้ยัง
 กล่าวได้ว่าที่ทำการศาลหลังนี้ตกอยู่ในที่ชุมนุมการค้าและมหรสพ มีเสียงอึกทึกจอแจไม่เหมาะ
 จะเป็นท้องศาล ข้าราชการได้เห็นข้อบกพร่องในสมุดตรวจราชการของศาลว่า ผู้บังคับบัญชาที่มา
 ตรวจราชการศาลได้บันทึกความเห็นสอดคล้องต้องกันมาหลายยุคหลายสมัย ว่าศาลนี้ควรจะ
 สร้างใหม่ ซึ่งข้าพเจ้าและคุณประสงค์ ศิริทรัพย์ มิได้รอที่จะบันทึกความเห็นในทำนองเดียว
 กัน แต่ขอที่จะขากใจว่า ทำอย่างไรจึงจะได้สร้างศาลขึ้นใหม่ และจะสร้าง ณ ที่ใด จึง
 จะเหมาะสม สำหรับข้อแรก เป็นภาระของกระทรวงยุติธรรม ส่วนข้อหลังข้าพเจ้าได้ขอให้
 คุณประสงค์ ศิริทรัพย์ และคุณมณีน พิมพิประสิทธิ์ พยายามหาที่ดินราชพัสดุ เพื่อจะสร้าง
 ศาลขึ้นใหม่ ในขั้นแรกตั้งใจจะขอที่ดินข้างอำเภอเมือง แต่ปรากฏว่าทางอำเภอได้มีโครงการที่
 จะสร้างหอประชุมอำเภอขึ้นในที่แปลงนเสยแล้ว จึงได้พิจารณาหาที่แปลงอื่นใหม่ ในที่สุด
 เห็นว่าที่ดินในบริเวณหน้าเรือนจำจังหวัดอุดรติดถนนเอกทกวางขวางและอยู่ติดถนนเดียวกับศาลา
 กลางจังหวัด สมควรที่จะสร้างศาลใหม่ในที่นั้นได้ จึงได้ขอให้คุณมณีน พิมพิประสิทธิ์ ดำเนินการ
 เจริญขอที่ดินแปลงนี้จากผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์มีความ
 เห็นพ้องด้วยว่า ควรสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ใหม่ในที่ดินแปลงนี้ และพร้อมกันนั้น คุณมณีน
 พิมพิประสิทธิ์ ก็ได้ติดต่อขอที่ดินหลังบ้านพักสรรพากรจังหวัดได้อีกแปลงหนึ่งซึ่งอยู่เยื้อง ๆ
 กับที่ดินที่จะสร้างที่ทำการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ใหม่ เพื่อใช้เป็นที่พักสร้างบ้านพักผู้พิพากษา
 เมื่อได้เจรจากับผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์จนเป็นที่ตกลงเรียบร้อยแล้ว กระทรวงยุติธรรมจึง
 ได้มีหนังสือขอที่ดินราชพัสดุทั้งสองแปลงนั้นไปยังกระทรวงมหาดไทย เพื่อใช้ในการก่อสร้าง
 ศาลจังหวัดอุดรดิตถ์และบ้านพักผู้พิพากษา กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วไม่ขัดข้อง
 กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดตั้งงบประมาณก่อสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ พร้อมกับบ้านพัก
 ผู้พิพากษาในงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๕ และด้วยความกรุณาของรัฐบาล กระทรวงยุติธรรมจึง

ได้รับงบประมาณสร้างศาลจังหวัดน่านตามทხოไป ในที่สุดก็ได้ดำเนินการประมูลราคาก่อสร้างศาลจังหวัดน่านเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ปรากฏว่านายตงไซ แซ่ฮั่น ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด ทรงชัยก่อสร้าง ให้ราคาต่ำสุดและเป็นผู้ประมูลการก่อสร้างอาคารหลังนี้ได้ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จึงได้อนุมัติตามความเห็นของคณะกรรมการเปิดซองใบประกวดราคาให้ทำสัญญาจ้างนายตงไซ แซ่ฮั่น เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ต่อไป ในการก่อสร้างอาคารหลังนี้ กระทรวงยุติธรรมได้ตั้งให้นายเชิร เสวตรนทร์ อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๖ นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นายชูเชิด รักตะบุตร ผู้พิพากษาศาลจังหวัด นายเกษม สิงห์สง่า ถัดจังหวัด และ น.ส. ชาร์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา นายช่างกองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล เป็นกรรมการตรวจการก่อสร้าง และกรมโยธาเทศบาลได้กรุณาส่งนายวัชร แสงคำสุข ช่างกรมโยธาเทศบาล ออกไปเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้างตั้งแต่เริ่มงานจนแล้วเสร็จ

ในระหว่างการก่อสร้างกำลังดำเนินอยู่ ข้าพเจ้าได้พบคุณวัชร เสวตรนทร์ และคุณมนี พิมพ์ประสิทธิ์ หลายครั้ง โดยท่านทั้งสองมีปัญหากับการก่อสร้างที่จะต้องแก้ไขเพื่อให้งานก่อสร้างลุล่วงไปด้วยดี มาปรึกษาหารือ ทุกครั้งที่พบกัน ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นท่านทั้งสองมีความเอาใจใส่และความห่วงใยในการก่อสร้างเป็นอันมาก ทั้งนี้คงด้วยความตั้งใจที่จะให้การสร้างศาลจังหวัดน่านได้สำเร็จลุล่วงไปโดยเรียบร้อย

บัดนี้ การก่อสร้างศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ก็ได้แล้วเสร็จลงโดยเรียบร้อย ข้าพเจ้าเชื่อว่าผู้ที่ได้มาพบเห็นอาคารหลังนี้คงจะร่วมยินดีกับชาวจังหวัดอุดรดิตถ์ และข้าราชการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ได้มีอาคารศาลใหม่สมความปรารถนา ในโอกาสประกอบพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้อาคารศาลหลังนี้สถิตสถาพรยั่งยืนนาน และขอให้ท่านกรรมการตรวจการก่อสร้าง อีกทั้งท่านผู้มีส่วนร่วมในการจัดงานพิธีเปิดศาลทุกท่าน มีความสุขและประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในอาชีพการงานโดยทั่วกัน.

คำขวัญ

อาคารศาลย่อมเป็นส่วนสำคัญ ประการหนึ่งในงานอำนวยความสะดวก
โดยศาลยุติธรรมต่อประชาชน

อาคารศาลจังหวัดอุดรดิถีหลังเดิมได้สร้างมาเป็นเวลาประมาณ ๖๐ ปี แล้ว
เก่าแก่ชำรุดทรุดโทรมและคับแคบมาก รัฐบาลจึงได้กรุณาจัดสรรงบประมาณให้มา
สร้างอาคารใหม่ขึ้น พร้อมกับศาลอื่นอีกบางศาล อันเป็นความกรุณาประการหนึ่งที่
จะส่งเสริมหนุนบำรุงการอำนวยความสะดวกเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นอย่างดี
ยิ่ง บัดนี้การก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดอุดรดิถีหลังใหม่ได้สำเร็จเรียบร้อยเป็นที่
สง่างามเหมาะสม และทำพิธีเปิดเพื่อใช้เป็นสถานที่ประสิทธิประสาทความยุติธรรมแก่
ประชาชน จึงเป็นที่ปราบปลื้มปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งโดยทั่วกัน.

วิเชียร เกวตรุนทร์

อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๖

คำขวัญ
ของ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์

เนื่องในงานเปิดศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่ง ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มาประกอบพิธีในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ เวลา ๑๑.๔๔ น. ข้าพเจ้าในนามของข้าราชการและประชาชนชาวจังหวัดอุตรดิตถ์ รู้สึกปลื้มปิติและภาคภูมิใจที่จังหวัดอุตรดิตถ์ของเราได้มีสถาบันแห่งกระบวนการยุติธรรม ที่ได้ก่อสร้างขึ้นอย่างสมสมัยและสมเกียรติเป็นศรีสง่า เป็นที่เชิดหน้าชูตาของบ้านเมืองเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์อีกหลังหนึ่ง

ในการที่ ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีก็ดี ตลอดจนที่ท่านผู้มีเกียรติทุกท่านได้กรุณามาร่วมพิธีก็ดี ข้าพเจ้าถือว่าทุกท่านได้กรุณาให้เกียรติแก่จังหวัดอุตรดิตถ์อย่างสูงยิ่ง จึงขอขอบพระคุณอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้ และขออาราธนาอัญเชิญอนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวง จงดลบันดาลให้ศาลจังหวัดอุตรดิตถ์จงเป็นสถาบันหลักชัยที่ตั้งมั่นแห่งกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และขอให้ท่านผู้บริหารงานแห่งกระบวนการยุติธรรมทุกท่านจงมีพลานามัยอันสมบูรณ์ เพื่อเป็นกำลังในการบริหารงานของชาติไทยให้เจริญรุ่งเรืองวัฒนาสถาพรยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

(นายสง่า สุขรัตน์)

ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์

๒๐ มกราคม ๒๕๐๖

ประวัติ

ศาลเก่าจังหวัดอุดรดิตถ์

เนื่องในวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ทางกรมจะกระทำพิธีเปิดศาลจังหวัดหลังใหม่ คุณมณี หิมพ์ประสิทธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ขอให้ข้าพเจ้าเขียนเรื่องประวัติของศาลหลังเก่าจังหวัดนี้ ข้าพเจ้าได้ใคร่ครวญดูแล้วเห็นว่าพอที่จะสนองศรัทธาของท่าน ตามสติปัญญาเท่าที่สามารถจะค้นคว้ามาได้ จึงได้เรียบเรียงมาพอประดับความรู้ และเป็นอนุสรณ์แก่ศาลหลังเก่า ดังนี้:-

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๓๗ ตรงกับวันโกสินทรศก ๑๑๓ การจัดตั้งมณฑลมีสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการ เป็นผู้บัญชาการมณฑล ได้เริ่มแต่ขึ้น โดยเฉพาะมณฑลพิษณุโลก ได้รวมจังหวัดพิษณุโลก พิษณุ พิษณุ สุโขทัย สวรรคโลก เพชรบูรณ์ และ หล่มสักก็ ๗ จังหวัดเข้าด้วยกัน เรียกว่ามณฑลพิษณุโลก เจ้าพระยาสุรสีหวิสิษฐศักดิ์ (เชย กัลยาณมิตร) ครั้งดำรงบรรดาศักดิ์เป็นพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร ๑ เป็นสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลพิษณุโลกเป็นคนแรก ซึ่งท่านผู้นี้ก่อนที่จะไปดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนั้น ได้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการเมืองพิษณุอยู่หลายปี ซึ่งบัดนี้เมืองพิษณุเป็นอำเภอพิษณุอยู่จนตราอยู่ทุกวันนี้.

การก่อสร้างสถานที่ราชการของจังหวัดซึ่งรวมทั้งศาล ได้เริ่มทำกันมาแต่ภายหลังพุทธศักราช ๒๔๓๗ กว่าจะสำเร็จบริบูรณ์ได้ไม่น้อยกว่า ๕-๖ ปี ประเวทในเวลาที่มีข่าวมาว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ จะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมมณฑลฝ่ายเหนือ และเพื่อทรงหล่อพระพุทธรูปราชจำลองไปประดิษฐานไว้ ณ พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรที่พระนคร ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๔ ตรงกับวันโกสินทรศก ๑๒๐ จังหวัดโกที่เสด็จพระราชดำเนินผ่านทางชลมารคในลำแม่น้ำเจ้าพระยา และ

ลำนำนานต่างก็เร่งรีบทำการก่อสร้างตามแผนผัง ให้สำเร็จลุล่วงก่อนถึงเวลาเสด็จพระราชดำเนิน แต่เฉพาะเมืองพิษณุ เจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ ใ้โดยกราบบังคมทูลมา ครึ่งหนึ่งว่า มีภูมิฐานตลอดจนการค้าขายไม่เจริญดังจังหวัดอื่น จึงมีพระราชดำรัสสั่ง ให้เร่งรีบการก่อสร้างทุกอย่างไว้ โดยอาศัยสถานที่ ๆ มีอยู่เดิมไปพลางก่อน เมื่อเสด็จพระราชดำเนินทรงหล่อพระพุทธรูปขึ้นราชจำลองเสร็จแล้ว จึงเสด็จพระราชดำเนินจาก จังหวัดพิษณุโลกทางชลมารค ขึ้นมาตามลำน้ำน่าน ประทับทอดพระเนตรภูมิฐานการ ตั้งเมืองและการค้าขายของเมืองพิษณุ ทรงเห็นพ้องต้องด้วยคำกราบบังคมทูลของเจ้า พระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายที่ว่าการเมืองพิษณุและ ศาลมาตั้งที่อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ เรียกว่าเมืองพิษณุ ตรงกับพุทธศักราช ๒๔๔๔ รัตน โกสินทรศก ๑๒๐ แต่การเรียกนามเดิมของเมืองพิษณุ จะยังยืนอยู่ต่อไปแล้วจึงเปลี่ยน เป็นเมืองอุตรดิตถ์ ค้นหาหลักฐานยังไม่พบ.

ปรากฏตามลายพระราชหัตถ์เลขาเลียบมณฑลฝ่ายเหนือ รัชกาลที่ ๕ ใ้ พุทธศักราช ๒๔๔๔ ฉบับที่ ๑๗ ลงวันที่ ๒๓ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๐ มีถึง กรมหลวงเทเวศร์วัชรปการ มีข้อความแต่เพียงว่า ให้ย้ายที่ว่าการเมืองพิษณุและศาล มาตั้งที่ตรงพลับพลาที่ประทับรับเสด็จ ซึ่งตรงกับบริเวณโรงเรียนสตรีเก่าริมแม่น้ำน่าน เพื่อจะใ้อาศัยพลับพลาเป็นที่ทำการไปพลางก่อน จนกว่าจะทำการก่อสร้างสถานที่ ตามแบบใหม่เรียบร้อย แต่ความจริงนั้นเมื่อใ้ก่อสร้างที่ว่าการเมืองและศาลขึ้นจริงจึง หาใ้ทำในที่ตั้งพลับพลา ซึ่งอยู่ใ้วัดท่าถนนไม่ กลับมาจัดทำกันขึ้นเหนือวัดท่าถนน ระหว่างสำนักงานที่กินจังหวัด และสาขานาการอุดมสินไ้ยวน สืบสวนและค้นหาหลักฐานแล้วก็ใ้ใ้ความ จึงสันนิษฐานว่าที่ตรงตั้งพลับพลาควรจะเกรงคลังพัง เมื่อก่อสร้าง แล้วจะไม่เจริญถาวรอยู่ใ้ จึงใ้ย้ายมาตั้งในที่ ๆ กล่าวแล้ว โดยเห็นว่าน้ำไม่เซาะ คลังไม่พัง เมื่อปลูกสร้างลงแล้วจะยืนยงคงมั่นใ้ตลอดไป ไม่แต่เท่านั้น การก่อสร้างจะ เริ่มทำแต่ใ้ใ้ และแล้วเสร็จเมื่อใ้ใ้ค้นหาหลักฐานไม่พบเช่นไ้ยวกัน จึงต้องเฝ้าเฝ้า ว่าศาลเก่าของจังหวัดนี้ น่าจะเริ่มสร้างในใ้พุทธศักราช ๒๔๔๖-๒๔๕๐ แล้วอยู่ต่อมาจนถึงใ้พุทธศักราช ๒๕๐๕.

ณ บัดนี้ รัฐบาลอันมี ฯพณ ฯจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ได้
 อนุมัติให้ทำการก่อสร้างศาลจังหวัดขึ้นใหม่ ตั้งอยู่ริมถนนประจักษ์มิตร เป็นตึกสองชั้น
 สูงตระหง่านดังที่ท่านได้เห็นอยู่ขณะนี้ แทนศาลหลังเก่าซึ่งชำรุดทรุดโทรมสมควรแก่
 เวลาเพื่อเป็นศรัทธาแก่ผู้วิมวกล สถิตย์ไว้ซึ่งความยุติธรรม แก่ชาวจังหวัดอุดรศักดิ์สืบไป.

ดร. นิต ธีรพาณิชย์

(พระยาภิบาลวัฒนธรรม)

ฉบับที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๐๕.

การก่อสร้าง

ศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ใหม่

โดย นายมณี พิมพ์ประสิทธิ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุตรดิตถ์

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖ สมัยนายแถม สิริสาส์ เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ได้ขอที่ดินราชพัสดุไว้แปลงหนึ่งตรงข้ามที่ทำการแขวง การทาง มีเนื้อที่ ๕ ไร่ เพื่อเอาไว้ปลูกสร้างที่ทำการศาลใหม่ เพราะที่ดินที่ตั้งศาลเดิมคับแคบ ตั้งอยู่ในย่านชุมนุมการค้า มหรสพ ไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นที่ปลูกสร้างอาคารศาลใหม่ต่อไป ซึ่งทางจังหวัดก็ไม่ขัดข้อง และใน พ.ศ. ๒๔๕๖ นั้นเอง ศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ได้รียงงบประมาณสำหรับสร้างศาลใหม่เป็นเงิน ๗๕๐,๔๐๐ บาท และเตรียมการจะลงมือปลูกสร้างในที่ดินดังกล่าวอยู่แล้ว แต่มีราชการพิเศษอื่นที่จำเป็นกว่า ทางกระทรวงยุติธรรมจึงให้โอนเงินคืน การก่อสร้างศาลก็จำเป็นต้องงดไว้ก่อน

จนเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ข้าพเจ้ามาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุตรดิตถ์นี้ ได้แลเห็นอาคารศาลชั่วคราวทรุดโทรม ตามฝาและเพดานมีรอยถูกลูกกระสุนขึ้นเกลี้ยงจากเครื่องบินทะเลหลายแห่ง เวลาฝนตกหลังคาที่รั่วหลายแห่งแก้ไขไม่หาย ควรจะได้ทำการก่อสร้างอาคารศาลเสียใหม่ ก่อนที่จะรายงานไปยังกระทรวงก็พอที่ วันที่ ๑๒ สิงหาคมนั้น ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรมมาตรวจราชการที่ศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ ข้าพเจ้าพาไปดูที่กินหน้าแขวงการทางซึ่งทางศาลขอสงวนไว้สำหรับใช้เป็นที่ทำการปลูกสร้างศาลใหม่ ท่านดูแล้ว เห็นว่าเป็นที่ไม่เหมาะสม เพราะอยู่โคกเกี้ยวไม่ได้แนวกว้างกับอาคารสถานที่ราชการหน่วยอื่น ๆ ข้าพเจ้าจึงพาท่านมาดูที่ดินข้างอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ ซึ่งเวลานั้นเป็นสนามมวย ท่านก็เห็นว่าที่ตรงนั้นเหมาะ

สมที่จะใช้เป็นที่พักสร้างศาลใหม่ได้ ให้ข้าพเจ้ารีบดำเนินการติดต่อขอทางจังหวัดไว้เสีย
 แค่นั้น ๆ แต่เมื่อข้าพเจ้ามีหนังสือขอไปทางจังหวัด ก็ได้ทราบว่า ที่ดินดังกล่าวทาง
 อำเภอได้ขอไว้สำหรับปลูกสร้างหอประชุมอำเภอ และทางจังหวัดอนุมัติให้ไปแล้ว
 ข้าพเจ้าจึงได้เรียนหารือกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ตลอดจนท่านรองที่ดินของเรือนจำ
 (กรมราชทัณฑ์) ทรงเห็นว่าเรือนจำและรวมทั้งที่ดินที่จัดทำเรือนจำด้วยให้ ข้าพเจ้า
 จึงได้มีหนังสือเป็นทางราชการติดต่อขอไป พลก็เทศบาลก็จะขอที่ดินบ้านพักพิศ
 เพื่อปลูกสร้างเทศบาลใหม่ด้วย จึงตกลงร่วมกันทำแผนผังแบ่งที่ดินกับเทศบาลนครครั้ง
 โดยทางศาลขอทางท่านเหนือ ทางเทศบาลขอทางท่านใต้ เฉพาะส่วนที่ดินของศาลที่
 ขอไปยาว ๑๓๗ เมตร กว้าง ๑๔๐ เมตร และตรงที่ทำการเรือนจำอยู่ในเขตที่ดินที่
 ศาลขอด้วย ต่อมาได้รับหนังสือตอบจากกระทรวงมหาดไทยในนามกรมราชทัณฑ์ไม่ขัด
 ข้อง แต่ในการขอที่ดินทำการของเรือนจำนั้น ขอให้ศาลสร้างที่ทำการให้ใหม่ ตาม
 แผนแปลนของกรมราชทัณฑ์ ในวงเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงได้
 มีหนังสือขอไปยังกระทรวงว่า เฉพาะที่ดินของเรือนจำที่ทางศาลขอไปยังมีที่ว่างจริง ๆ
 อยู่ที่ดินทำการเรือนจำด้านเหนือมีเนื้อที่ยาว ๘๕ เมตร กว้าง ๗๐ เมตร ก็เพียงพอ
 ปลูกสร้างที่ทำการศาลขนาด ๔ บัลลังก์ในชั้นแรกได้โดยไม่ต้องขอที่ดินทำการ ต่อไปเมื่อ
 เรือนจำย้าย จึงขยายด้านหลัง ด้านข้างออกไป ทางกระทรวงก็เห็นด้วยและได้มีหนังสือ
 ติดต่อกระทรวงการคลังขอที่ดินดังกล่าวเพื่อปลูกสร้างศาล และขอที่ดินราชพัสดุที่ว่างอยู่
 ข้างบ้านพักที่ดินจังหวัด ยาวตามแนวนอน ๔๐ เมตร ลึก ๕๕ เมตร เพื่อสร้างบ้านพัก
 ผู้พิพากษา ซึ่งทางกระทรวงการคลังก็ตอบไม่ขัดข้อง มาเมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๐๔
 ครั้นถึงประมาณ ๒๕๐๕ กระทรวงยุติธรรมก็ได้รับงบประมาณสร้างศาลจังหวัดอุดรธานี
 ใหม่รวมทั้งบ้านพักผู้พิพากษา ๑ หลัง เป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ได้ประกาศประมูล และ
 งบประมาณเปิดซองประกวดราคาเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ซึ่งข้าพเจ้าและ
 นายวิเชียร เกวตุนทร์ ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกาได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการร่วมด้วย
 ผลของการประกวดราคาปรากฏว่า ใ้แก่นายทองไช แซ่ฮุ้น ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนทรงชัย
 ก่อสร้างจำกัด จังหวัดลำปาง เป็นผู้ประมูลได้ และเซ็นสัญญารับเหมาก่อสร้าง เมื่อ

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ กำหนดก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๕ ครั้นวันที่ ๑ มีนาคม นายทอง ไช้ ชื่น ไก่มาวางผัง เพื่อขุดหลุมเทคอนกรีตฐานราก แต่ตามผังที่กรมโยธาเทศบาลให้มาชี้คกับริเวณจำกัันที่ทำการเรือนจำมาก ข้าพเจ้าจึงขอให้มีรั้วนอกมาอีกราว ๑๐ เมตร ทางกระทรวงยุติธรรมก็ไม่ขัดข้อง แต่พยายามอย่าให้ถึง ๑๐ เมตร ข้าพเจ้าจึงรั้วนอกมาเพียง ๕ เมตร ครั้นวางผังเสร็จและลงมือก่อสร้างแล้ว ปรากฏว่าฟุตบาทและรางน้ำศาลเข้าไปอยู่ในเขตรั้วเรือนจำ ข้าพเจ้าจึงได้หนังสือขอให้ทางเรือนจำรั้วเข้าไปอีก ๕-๖ เมตร ให้ได้แนวเดียวกันกับที่ทำการเรือนจำ ซึ่งทางกรมราชทัณฑ์ก็ไม่ขัดข้อง และให้ช่วยประมาณในการรั้วทำใหม่ ๑,๑๑๘ บาท และทางเรือนจำก็ได้จัดการรั้วเข้าไปแล้วดังที่เห็นปรากฏอยู่เวลานี้

ศาลจังหวัดอุตรดิตถ์หลังใหม่นี้ กองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล เป็นผู้ออกแบบและรายการก่อสร้าง เป็นอาคารคึก ๒ ชั้น หลังคาทรงไทย กว้างอาคารกว้าง ๘.๕๐ เมตร ยาว ๔๔.๒๐ เมตร มีมุขกลางทาง กว้างหน้ากว้าง ๑.๕๐ เมตร ยื่นออกจากตัวอาคาร ๓ เมตร มุขกลางคานหลังยื่นออกจากตัวอาคาร ๒.๕๐ เมตร ชั้นบนมีห้องพิจารณา ๔ ห้อง ห้องผู้พิพากษา ๒ ห้อง มีห้องพัสดุ ๑ ห้อง ห้องน้ำห้องส้วม ๑ ห้อง ชั้นล่างมีห้องจำคุก เสมียนพนักงาน อธิการ ทนายความ ห้องสำนวน ห้องน้ำห้องส้วมและห้องซิงซายหญิง และมีระเบียงสำหรับพยาบาลและประชาชนนี้ นับว่าเป็นอาคารที่สง่างามหลังหนึ่งในจังหวัดนี้

ในการก่อสร้าง ทางกระทรวงยุติธรรมได้แต่งตั้งให้ผู้แทนกรมโยธาเทศบาล ๑ นาย นายวิเชียร เกวทรนทร์ อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๖ นายชูเชิด รักตะบุตร ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ นายเกษม สิงห์สง่า คลังจังหวัดอุตรดิตถ์ และข้าพเจ้า เป็นกรรมการตรวจการก่อสร้าง และให้นายวชิระ แสงคำสุข เป็นนายช่างคุมงานก่อสร้าง ซึ่งนายทอง ไช้ ชื่น ได้ทำการก่อสร้างอาคารศาลและบ้านพักผู้พิพากษาเสร็จและส่งมอบงาน เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๕ คณะกรรมการตรวจการก่อสร้างได้มาตรวจรับงาน เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๐๕ และข้าพเจ้าได้จัดการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับเหมาเรียบร้อยแล้ว

ทางศาลได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๐๕ โดยนายกำธร พันธุลาภ ปลัดกระทรวงยุติธรรม มาเป็นประธานในพิธี และกำหนดทำพิธีเปิดอาคาร ศาลใหม่ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ โดย ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มาเป็นประธานในพิธี ประวัติของการก่อสร้างศาลใหม่นี้ก็เป็นอันจบเพียงเท่านั้น.

อนึ่งในการทำพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุดรดิ๔๕๕๓ ข้าพเจ้าได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือจาก คณะข้าราชการส่วนจังหวัด ซึ่งมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนอำเภอ ท่านนาย อำเภอ นายตำรวจ และข้าราชการฝ่ายทหาร พ่อค้า กบฏดีและประชาชนในจังหวัดนี้เป็น อย่างดี ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

ประวัติ

จังหวัดอุดรดิตถ์

เมืองอุดรดิตถ์เดิมเป็นตำบลบ้านอยู่ในเขตเมืองพิชัย เรียกว่า “บางโพท่าอิฐ” ทรงกรมฝั่งลำน้ำ่านฝั่งตะวันตก เป็นที่ชุมนุม เพราะเรือใหญ่ขึ้นไปไต่สระทกเพียงนั้น ก่อนหน้านั้นขึ้นไปน้ำคนและเป็นย่านกลางการค้าทางบกด้วย เพราะพ่อค้าจากหลวงพระบาง แพร่ น่าน ตลอดจนแดนสิบสองปันนาที่จะนำสินค้ามาขายทางกรุงเทพฯ ต้องมาชุมนุมกันที่ “บางโพ ท่าอิฐ” นี้ก่อน ถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ กรุงรัตนโกสินทร์ ที่นั้กลายเป็นท่าเลการค้ารุ่งเรืองกว่าแต่ก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นเป็นเมืองเรียกว่า “เมืองอุดรดิตถ์” แต่ในชั้นแรกให้ขึ้นอยู่กับเมืองพิชัย ต่อมาพวกพ่อค้าและราษฎรที่เมืองพิชัยพากันตั้งถิ่นเดิม บ้ายไปตั้งภูมิลำเนาประกอบการค้าขายที่เมืองอุดรดิตถ์มากขึ้น เพราะฉะนั้นใน พ.ศ. ๒๔๓๘ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเมืองพิษณุโลกเป็นมณฑลพิษณุโลก และโปรดเกล้าฯ ตั้งเจ้าพระยาสุรสีห์วิศิษฐ์ศักดิ์ (เมื่อยังเป็นพระยาศรีสุริยราช (เชย) ผู้สำเร็จราชการเมืองพิชัย) ดำรงตำแหน่งข้าหลวงเทศาภิบาล สำเร็จราชการมณฑลพิษณุโลก และให้รวมหัวเมืองพิษณุโลก พิษณุโลก อุดรดิตถ์ สวรรคโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ หล่มสัก มาขึ้นมณฑลพิษณุโลกทั้งสิ้น ครั้น พ.ศ. ๒๔๔๔ ผู้คนที่เมืองพิชัยร้องโรยลง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายศาลว่าการเมืองพิชัย ไปตั้งที่บ้าน บางโพท่าอิฐริมแม่น้ำ่าน เรียกว่าเมืองพิชัย ส่วนเมืองพิชัยเดิมลงฐานะลงเป็นอำเภอพิชัยเก่า ต่อมาจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขนานนามเมืองพิชัยใหม่นั้นว่า “จังหวัดอุดรดิตถ์” และอำเภอพิชัยเก่าก็ให้ขนานนามว่า “อำเภอพิชัย” มาจนปัจจุบันนี้.

ปูชนียวัตถุและปูชนียสถานที่สำคัญ

พระแท่นศิลาอาสน์

พระแท่นศิลาอาสน์ ประดิษฐานอยู่บนยอดเขาทอง อันเป็นที่อกศิลาแดงก้อน ตะวันตกของเมืองทุ่งยั้ง ในตำบลทุ่งยั้ง อำเภอฉะลือแล่ง ห่างตัวจังหวัดไปประมาณ ๑ กิโลเมตร นับถือกันว่าเป็นพระพุทธรูปอาสน์ มีคนไปกราบไหว้ไม่ขาด และกำหนดงานนมัสการประจำปี ในกลางเดือน ๓ บางปีกลางเดือน ๕ มีผู้ศรัทธาก่อสร้างสถานที่ต่าง ๆ ถวายเป็นพุทธบูชาเป็นลำดับมา นับเป็นวัดใหญ่และสำคัญแห่งหนึ่ง ที่พระแท่นศิลาอาสน์เป็นศิลาแดง มีมณฑปครอบ พระแท่นทั้ง ๔ ด้านคยแต่งเป็นพุทธบัลลังก์ ยึดทองหล่อชาก ประดิษฐานอย่างวิจิตรบรรจง แล้วสร้างวิหารใหญ่ครอบอีกชั้นหนึ่ง มีกำแพงแก้วล้อมรอบ สร้างระฆังและศาลาใหญ่น้อยไว้อีกหลายหลัง

เมื่อ พ.ศ. ๒๒๘๓ พระบรมโกศ ได้เสด็จไปนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์แล้วโปรดฯ ให้บูรณะปฏิสังขรณ์เป็นการหลวงครั้งแรก

ตำนานพระแท่นศิลาอาสน์นี้ ความคำบอกเล่าของชาวเมือง อ้างเรื่องถอยหลังครั้งพระพุทธเจ้าทั้ง ๕ พระองค์ยังเสวยพระชาติเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้อง ได้มาจำศีลบำเพ็ญพุทธบารมีอยู่ด้วยกัน ณ ตำบลนี้ แต่ที่แท้จริงนั้น เป็นประเพณีของพุทธมามกะ ทั้งในแหลมทองและในมณฑลประเทศ นิยมสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เป็นถาวรวัตถุ เป็นเครื่องหมายระลึกถึงพระคุณของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งได้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว มีอาทิเช่น บาตรของพระพุทธองค์ รอยพระพุทธบาท ที่ประสูติ ที่ตรัสรู้ ที่แสดงปฐมเทศนา ที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน ฯลฯ เหล่านี้นับเนื่องเป็น “ปริโยกเจดีย์” พระพุทธศาสนาได้แพร่หลายเข้าสู่แหลมทองก่อนชนชาติไทยลงมา ความนิยมในการสร้าง “ปริโยกเจดีย์” ณ ที่นั้น จึงมีมาแล้วช้านาน พระแท่นศิลาอาสน์ก็นับเนื่องตามมานี้

วิหารพระแท่นศิลาอาสน์หลังเก่า ถูกไฟไหม้เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๑ พระวิหารเกียวนเป็นของสร้างใหม่ ผู้มีการก่อสร้างผู้ของเก่าไม่ได้เลย

โดยเฉพาขานประวิหารเก่าคู่หนึ่ง ผู้มีอและสลักกงมยั้งนัก เป็นคิลปล้ำค่ายากที่
ช่างสมัยนั้นจะทำให้เท่าเทียมได้ แลเห็นเป็นลายเด่นซ้อนกันหลายชั้นหลายเชิง แม้ลาย
เป็นก้านขกลายกระหนกกรุปด้วยรูปสัตว์ป่าหิมพานต์ มีเสือ สัตว์ หมี ค่าง ช้าง ชะนี
สรรพทศบาททวิบาทนามมี สันนิษฐานว่าคงจะเป็นขานเดิมของวิหารพระพุทธชินราช
เมืองพิษณุโลก ซึ่งสร้างในแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระบรมโกศทรง
พระราชศรัทธาให้นำไปทำเป็นขานประวิหารพระพุทธรูปแทนศิลาอาสน์ แล้วยุบ ๑ ให้
ช่วยสลักลายมุก ทำเป็นขานประวิหารพระพุทธชินราชต่อไป.

วัดพระยืนพุทธบาทยุคล

วัดพระยืนพุทธบาทยุคล อยู่ที่ตำบลทุ่งขี้ อำเภอลับแล ห่างจากสถานี
อุตรดิตถ์ ๗ ก.ม. มีถนนผ่านถึงหน้าวัด เป็นวัดโบราณมีประวัติคู่กันมากับวัดพระแท่น
ศิลาอาสน์ เขตวัดก็ติดต่อกันและอยู่บนเนินเขาเดียวกัน แต่คนละยอด วัดพระแท่น
ศิลาอาสน์อยู่บนยอดตะวันตก วัดพระยืนพุทธบาทยุคลอยู่บนยอดตะวันออก มีงาน
เทศกาลพร้อม ๆ กันกับวัดพระแท่นศิลาอาสน์ทุกปี งานเริ่มตั้งแต่ขึ้น ๘-๑๕ ค่ำ
เดือน ๓ ประชาชนที่ได้มีโอกาสไปนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์แล้ว ก็เลยไปยักทอง
รอยพระพุทธบาทยุคล และนมัสการหลวงพ่อบุญรอดพระยืนพุทธบาทยุคลพร้อมกัน
ที่เดียวด้วย

วัดพระยืนพุทธบาทยุคล ตามตำนานโบราณกล่าวว่า สมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าพระสมณโคตม ได้เสด็จมาประทับยืนบนเนินเขานี้ ทอดพระเนตรแลดูทิศ
ทางทั่วปริมณฑล ทอดพระเนตรไปทางทุ่งขี้นั้นก็ได้นำมาว่า “ทุ่งพระแล” ทอดพระเนตร
ไปเห็นหนองน้ำ หนองน้ำนั้นก็ได้นำมาว่า “หนองพระแล” แต่ตามพงศาวดารเหนือ
กล่าวว่า เมื่อพุทธศักราชล่วงได้ ๓๐๖ ปี ภารมมราชเจ้า (ขอม) ได้ครองเมืองชะเลียง
(เห็นอำเภอสุวรรณภังค์ปัจจุบันเล็กน้อย) ให้ยกบ้านอุตรคาม (แปลว่าบ้านที่อยู่ทิศเหนือ)
ขึ้นเป็นเมือง ให้ชื่อว่า “กัมโพชนคร” (คือเมืองทุ่งขี้) แล้วให้เจ้าธรรมราชกุมารเป็น
โอรส ไปปกครองทำนองเป็นเมืองลูกหลวง เจ้าธรรมราชกุมารได้ทรงจัดการบ้านเมือง

คุณแลความสุขทุกข์ของราษฎรเป็นอย่างที่ ครั้นทรงทราบข่าวว่า ที่เขาซอก นอกเมือง
ก็มีโพชนคร มีราษฎรไปนมัสการรอยพระพุทธรูปที่ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ในป่าพงชุกชุม จึงให้
อำมาตย์ไปสืบสวนดู ก็ได้ความว่ามีรอยพระพุทธรูปเป็นศิลาแลงอยู่บนภูเขานอกเมืองทาง
ทิศตะวันตก จึงสั่งให้เกณฑ์ราษฎรลากถ้างให้เตียนดี แล้วพระองค์จึงเสด็จไปทอด
พระเนตร เห็นสมจริงตามคำของอำมาตย์ จึงมีใบบอกไปขอช่างก่อสร้างบรมราชเจ้าผู้พิ
ชาบรมราชเจ้าจึงหาช่างเพื่อสร้างพระพุทธรูประสมกันเป็นช่างร่วมกันสร้างมณฑปล้อมรอบ
พระพุทธรูปทุกองค์ไว้ และสร้างวัดมหาธาตุ วัดพระแท่นศิลาอาสน์ เพื่อจะได้เป็นที่
สักการบูชาของชาวเมืองต่อไป วัดพระยืนพุทธบาทยุคลนั้น กรมศิลปากรได้จัดทะเบียน
เป็นโบราณวัตถุและศิลปวัตถุอันสำคัญชิ้นหนึ่งของประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็น
ต้นมา.

พระบรมธาตุเจดีย์

พระบรมธาตุเจดีย์ เป็นพระเจดีย์ใหญ่ตั้งอยู่ในวัดพระบรมธาตุ ตำบลทุ่งยั้ง
อำเภอละล้ายแล ห่างจากพระแท่นศิลาอาสน์ประมาณ ๑ ก.ม. เป็นปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์
เกือบเท่าพระแท่นศิลาอาสน์ เพราะชาวเมืองนับถือกันว่าเป็นพระเจดีย์ที่บรรจุพระบรม
สารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามหลักฐานพงศาวดารเหนือกล่าวว่า
สร้างสมัยเกี่ยวกับการสร้างมณฑปวัดพระยืนและวัดพระแท่นศิลาอาสน์ มีผู้กล่าวว่า
ทรัพย์สินอันเป็นสมบัติอยู่ที่พระเจดีย์ ใครจะเอาไปเป็นสมบัติของตัวไม่ได้ ถ้าใครขึ้นเอา
ไปเป็นสมบัติของตัว ก็ต้องเกิดมีอันเป็นไปต่าง ๆ กันตามเห็น พระเจดีย์นี้เมื่อก่อนสูงและ
และสวยงามกว่านี้มาก แต่ได้พังลงเสียเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๑ คราว
แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ ต่อมาหลวงพ่อกแก้ว สมภารวัดพระบรมธาตุในขณะนั้นได้เป็น
หัวหน้าปฏิสังขรณ์ขึ้นดังปรากฏอยู่ทุกวันนี้ เมื่อถึงคราวงานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์
ผู้ไปในงานก็ถือโอกาสไปนมัสการพระบรมธาตุเจดีย์ด้วย.

เมืองฝางและ “ธาตุพระฝาง”

เมืองฝางอยู่ริมลำน้ำน่าน เห็นเมืองชุกครึกดังขึ้นไป เป็นชื่อเรียกกันอย่าง
สามัญ แต่ในทำเนียบเก่าเรียกว่า “เมืองสวางกบุรี” เห็นจะเนื่องแต่คำว่า “จาง” ใน

ภาษาเขมรหมายความว่าขวาง เหตุด้วยเป็นเมืองค้ำกึ่งขวางศักร์ไว้ น่าจะเป็นเมืองค้ำกึ่ง
ของขอมทางลำน้ำน่าน แต่ไม่ปรากฏว่า มีสิ่งสำคัญอันใดที่แสดงว่าเป็นของขอมสร้าง
เหลืออยู่ นอกจากพระสถูปเจดีย์ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “ธาตุพระฝาง” อยู่ใน
วัดทางตะวันออกของลำน้ำน่าน ชาวเมืองนับถือว่าเป็นมหาเจดีย์สถานที่สำคัญแห่งหนึ่ง
มาแต่โบราณ แม้พระเจ้าแผ่นดินเมื่อเสด็จประพาสหัวเมืองฝ่ายเหนือ ก็ต้องทรงแะ
บูชาทุกพระองค์

ตามตำนานในพงสาวดารเหนือกล่าวว่า เป็นที่บรรจุพระบรมธาตุของสมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ไว้แต่ครั้งพระเจ้าอโศกมหาราช และว่าพระเจ้ากาฬวรรณดิศ
ได้พยายามเชิญเสด็จพระบรมธาตุนั้นลงมาประดิษฐานที่เมืองลพบุรีถึง ๗ ครั้ง แต่มีเค้า
เงื่อนแสดงว่าเกี่ยวเนื่องกับพระสงฆ์ที่มาจากลังกา ด้วยนามพระเจ้าแผ่นดินที่พระบรมธาตุ
ก็ทำปาฏิหาริย์กลับไปใต้ทุกครั้ง จึงคงอยู่ที่เมืองฝางจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ปรากฏว่า
กาฬวรรณดิศนั้น เป็นพระนามพระเจ้าแผ่นดินลังกาในสิงหลราชวงศ์ มีอยู่ในเรื่อง
มหาวงศ์ อันเป็นพงสาวดารเมืองลังกา จึงน่าจะนิยฐานว่าพระบรมธาตุที่บรรจุในพระ
มหาธาตุเมืองฝางนี้ เห็นจะได้มาจากลังกาทวีป และคงจะสร้างรุ่งเรืองราวเกี่ยวกับที่
สร้างพระแท่นศิลาอาสน์ เมื่อพระเจ้าบรมโกศเสด็จขึ้นไปบูชาที่ทรงปฏิสังขรณ์ โยสถ์
วิหารวัดพระฝางนี้ด้วย ปรากฏว่าองค์เก่าหักพัง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงโปรดฯ ให้สร้างใหม่ แต่พวกชาวเมืองกล่าวว่าหักพังเสียอีกเช่นกัน พระสถูป
มหาธาตุพระฝางนี้ เกือบจะกล่าวว่า พระครูเจ้าคณะเรียไรสร้างขึ้นในชั้นหลังต่อมา
เช่นกัน ทกว่าหาชั้นเก่ามิได้เสียแล้ว

เมืองฝางในพงสาวดารว่า เมื่อตอนปลายสมัยพระนครศรีอยุธยา
เป็นราชธานี มีพระภิกษุชาวเมืองเหนือรูปหนึ่ง ชื่อเรื่อน ลงมาเล่าเรียนอยู่ในกรุงศรี
อยุธยาจนได้เป็นที่พระพาคุดเถร ตำแหน่งพระราชาคณะฝ่ายวิปัสสนาธุระ อยู่ ณ วัด
ศรีอยุธยา พระเจ้าพระบรมโกศทรงแต่งตั้งให้เป็นสังฆราชาตำแหน่งหัวหน้าปกครอง
สงฆ์ในหัวเมือง ขึ้นไปเป็นเจ้าคณะสงฆ์เมืองสวางคบุรีอยู่ ณ วัดพระฝางนี้ ครั้นกรุงศรี
อยุธยาเสียแก่ข้าศึกเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ หัวเมืองทั้งปวงไม่มีพระราชาธิบดีปกครอง เจ้าบ้าน

ผ่านเมืองปากนคงทวเป็นเจ้าชนหลายก๊กหลายเหล่า พระสังฆราชาเรือนผู้ ชาวเมือง
เชื่อว่ามิวชาอาคมขลังนัก จึงไปก่ก่ทวเป็นเจ้าเป็นอธิสระชนก๊กหนึ่ง คนทั้งหลายเรียกว่า
เจ้าพระฝาง ครอบครองอาณาเขตตั้งแต่เวียงจันทร์ หลวงพระบาง น่าน แพร่ ลงมา
จนจรกแดนเมืองพิษณุโลก ซึ่งเจ้าพระยาพิษณุโลก (เรือง) ก่ก่ทวเป็นใหญ่อยู่อีกก๊ก
หนึ่ง ครั้นเจ้าพระยาพิษณุโลกถึงแก่อนิจกรรม เจ้าพระฝางยกทัพมาตีได้เมือง
พิษณุโลกแล้วขยายอาณาเขตลงมาจรกเมืองนครสวรรค์ แล้วยกทัพลงมาตีเมืองชัยนาท
และเมืองอุทัยธานีได้ไว้อีกสองเมือง สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงเสด็จยกทัพขึ้นไปปราบ
ปรามเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๓ ได้หัวเมืองซึ่งเป็นอาณาเขตของเจ้าพระฝางทั้งหมด ส่วนตัว
เจ้าพระฝางนั้นหนีแล้วเลหายสาปสูญไป.

บ่อเหล็กน้ำพี้

บ่อเหล็กน้ำพี้ เป็นบ่อเหล็กกล้า อยู่ท่ามกลางน้ำพี้ อำเภอตรอน ไปทางทิศ
ตะวันออกของเมืองอุตรดิตถ์ประมาณ ๒๕ ก.ม. มีบ่อแร่เหล็กอยู่ในตำบลหลายบ่อ
บ่อหนึ่งเรียก “บ่อพระแสง” เห็นจะเป็นเพราะเนื้อเหล็กดีกว่าบ่ออื่น จึงห้ามมิให้ใคร
ขุดแร่เหล็กในบ่อนี้ สงวนไว้เป็นสมบัติหลวง และใช้แต่ทำพระแสงสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน
เท่านั้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ หลวงจรูญ
ราษฎร์เจริญ (สุข) นายอำเภอตรอนสมัยนั้น ได้นำแร่เหล็กนอกบ่อพระแสงทำล
น้ำพี้ มอบให้ข้าหลวงประจำจังหวัดอุตรดิตถ์เพื่อนำไปตีพระแสงถวาย ยังคงใช้เป็น
พระแสงศักติราชอยู่จนบัดนี้.

ตก ๒ ชั้น ขนาดศาล ๔ บัลลังก์ หลังคาทรงไทย นายทอง ไช้ แห่ฮุ่น เป็นผู้เสนอราคา
ต่ำสุด ซึ่งมีมูลค่าประมาณที่ต่ำกว่าไปมาก จึงต้องคัดรายการก่อสร้างลงให้พอเหมาะ
กับงบประมาณ กระทรวงยุติธรรมได้ทำสัญญาจ้างนายทอง ไช้ แห่ฮุ่น ผู้จัดการห้างหุ้น
ส่วนจำกัดทองชัยก่อสร้างเป็นผู้ทำการก่อสร้าง กำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาภายใน
วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๕

ในการก่อสร้างนี้ กรมโยธาเทศบาลได้กรุณาส่งนายช่างมาช่วยควบคุมการ
ก่อสร้าง สำหรับที่ดินที่กองอาคารศาลใหม่นี้ เนื่องจากที่ดินที่กองอาคารศาลเดิมคับแคบ
และตั้งอยู่ใกล้ชีวิตชุมชนการค้าและมหรสพ ไม่เหมาะสมที่จะสร้างอาคารศาลใหม่ ด้วย
ความร่วมมือเป็นอย่างดีของนายสง่า สุจริตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ติดต่อ
กับกรมราชทัณฑ์และกระทรวงมหาดไทย อาคารศาลใหม่จึงได้มาก่อสร้างลงในที่ใหม่
อันเหมาะสมทั้งที่ประจักษ์อยู่ ณ บัดนี้ จึงขอขอบคุณกรมโยธาเทศบาล ผู้ว่าราชการ
จังหวัดอุตรดิตถ์ กรมราชทัณฑ์ ตลอดจนนายช่างและเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้มีส่วนช่วยเหลือ
ในการก่อสร้างอาคารศาลนี้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์เมื่อสร้างเสร็จแล้ว จะเป็นอาคารที่สง่างามแห่ง
หนึ่งในจังหวัดอุตรดิตถ์ เหมาะสมที่จะเป็นสถาบันประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่
ประชาชนต่อไป

บัดนี้ใกล้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเชิญท่านปลัดกระทรวง
ยุติธรรม ได้โปรดประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อความศิ
มงคลแก่อาคารสถานที่อันจะใช้เป็นที่พิจารณาคดีสินธรคดีเพื่อประโยชน์สุข และ
ความร่วมมือกันแก่ประชาชนจังหวัดอุตรดิตถ์สืบไป.

คำกล่าวรายงาน

โดย

นายวิเชียร เสวตรุนทร์ อธิบดีผู้พิพากษภาค ๖

ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์

ณ วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๐๕

กราบเรียน ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม

ข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ รู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ ท่ามกลางท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาร่วมงานวันนั้น

อาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์หลังเดิมที่ยังใช้เป็นที่พักทำการศาลอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นอาคารชั้นเดียว หลังคามุงกระเบื้อง กว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๒๒ เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ มีห้องพิจารณาคดีชั้นเดียว ที่ทำการเสมียนพนักงานใช้กันข้างบันไดลงสู่ที่ทำการ เกือบศาลเมืองพิษณุ มาเปลี่ยนชื่อเป็นศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ ต่อมาในระยะหลังจำนวนอรรถคดีมีศาลมีปริมาณมากขึ้น จึงคับแคบ ไม่เพียงพอแก่ปริมาณของงาน ประกอบกับตัวอาคารศาลตั้งอยู่ในชุมชนการค้า การมหรสพ และข้าราชการโทรคมนาคม ไม่สามารถจะซ่อมแซมให้ดีและสมกับปริมาณของงานได้ นอกจากก่อสร้างใหม่ ดังนั้นด้วยความกรุณาของกระทรวงยุติธรรม และด้วยความกรุณาของรัฐบาล ใน พ.ศ. ๒๕๐๕ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ริเริ่มงบประมาณก่อสร้างศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ใหม่ พร้อมกับบ้านพักผู้พิพากษาอีก ๑ หลัง เป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการศาลจังหวัดอุตรดิตถ์มีความยินดีและซาบซึ้งในความกรุณาของกระทรวงยุติธรรม และรัฐบาลเป็นอย่างยิ่ง

ในการก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ใหม่นี้ ได้รับความร่วมมือจากกองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล เป็นผู้ออกแบบแปลนและรายการก่อสร้าง เป็นอาคาร

คำกล่าวขอบ

โดย

นายกำธร พันธูลภ ปลัดกระทรวงยุติธรรม

ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์

ณ วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๐๕

ท่านอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๖ และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้รับเชิญมาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ในวันนี้

กระทรวงยุติธรรมตระหนักอยู่เป็นอย่างยิ่งว่า อาคารศาลและบ้านพักผู้พิพากษาทั่วราชอาณาจักรขณะนี้ มีความชำรุดทรุดโทรมและกับแถบไม้กระเบื้องเก่าแก่สมควรจะได้ก่อสร้างใหม่เพื่อให้ศาลมามีการดำเนินงาน และผู้พิพากษามอบหมายให้ท่านผู้แทนสมควรจะได้ดำเนินการที่จะจัดวางโครงการก่อสร้างและบูรณะอาคารศาลและบ้านพัก และจะดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปตามโครงการที่กำหนดไว้ตามกำลังเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ เฉพาะใน พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้ กระทรวงยุติธรรมได้รับงบประมาณสร้างอาคารศาลและบ้านพักรวม ๑ จังหวัด คือ ศาลจังหวัดชัยภูมิ ศาลจังหวัดนครพนม ศาลจังหวัดแพร่ ศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศาลจังหวัดปัตตานี และศาลจังหวัดพัทลุง

อาคารศาลจังหวัดอุดรดิตถ์หลังเก่าเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว กับแถบไม้กระเบื้องเก่าแก่การพิจารณาพิพากษาคดีและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ยิ่งกว่านั้นยังทรุดโทรมมากและตั้งอยู่ใกล้ชิดย่านการค้า ดังนั้นท่านอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๖ ได้กล่าวมาแล้ว จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะได้สร้างศาลใหม่ การที่รัฐบาลอนุมัติ ๑ พล. ๑ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติงบประมาณสร้างอาคารศาลจังหวัดต่าง ๆ ดังกล่าวรวมทั้งศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ขึ้นใหม่ ก็ด้วยพิจารณาเห็นว่าศาลยุติธรรมเป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนสมควรจะมามีการอันสง่างามเป็นที่เคารพเลื่อมใสของบุคคลทั่วไป อาคารหลังใหม่สร้างเสร็จ

แล้ว ก็จะเป็นสถานที่ราชการอันสง่างามแห่งหนึ่งในจังหวัดนี้ เหมาะสมที่จะเป็นที่ทำการศาล
สถิตยุติธรรม ขอให้ท่านอธิบดีผู้พิพากษามา ๖ และคณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง โปรด
ช่วยกันเอาใจใส่ควบคุมดูแลให้การก่อสร้างได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สมตามความปรารถนาของ
ทางราชการ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณผู้ว่าราชการจังหวัด และทุกท่านที่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ
ตลอดจนกรมโยธาเทศบาลผู้ออกแบบแปลนก่อสร้างไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

บัดนี้ได้เวลาอันเป็นสุกฤษฎีมงคลกาลแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์
อาคารศาลจังหวัดอุดรดิตริตถ์สร้างใหม่ และขออัญเชิญอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์
สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้การก่อสร้างดำเนินไปโดยเรียบร้อยสมปรารถนา
ประกอบด้วยสรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลจงทุกประการ.

ทำเนียบข้าราชการตุลาการศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ (เท่าที่ค้นได้)

พ.ศ. ๒๔๖๙

ผู้พิพากษา
ผู้พิพากษารอง
เจ้าศาล

อ.ท. หลวงนนทปัญญา (ทองดี ชากร)
ร.อ.ท. หลวงนฤวรรตสันเทธรรม (สนิท อิศรางกูร ณ อยุธยา)
ร.อ.ต. กำนัน เอี่ยมวรพงษ์

พ.ศ. ๒๔๗๔

ผู้พิพากษา
ผู้พิพากษารอง
เจ้าศาล

อ.ท. พระปรีชาวินิจัย (ทองดี ชากร)
ร.อ.อ. หลวงวรสารพิจิต
ร.อ.ต. กำนัน เอี่ยมวรพงษ์

พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๔๘๐

ผู้พิพากษา
ผู้พิพากษารอง
เจ้าศาล

พระประศาสน์วินิจัย
หลวงวิสิฐสถิตญาณ
นายกำนัน เอี่ยมวรพงษ์

พ.ศ. ๒๔๘๑

ผู้พิพากษา
ผู้พิพากษารอง
เจ้าศาล

หลวงสารสิทธิ์ประกาศ
หลวงวิสิฐสถิตญาณ
นายกำนัน เอี่ยมวรพงษ์

พ.ศ. ๒๔๘๑

ผู้พิพากษา
ผู้พิพากษารอง
เจ้าศาล

หลวงสารสิทธิ์ประกาศ
นายชวน วินทามร
นายกำนัน เอี่ยมวรพงษ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
ผู้
ผู้พิพากษา
ผู้
จำศาล

พ.ศ. ๒๔๘๓

หลวงพิทักษ์มนูสาสตร์
นายชวน วินทามร
นายกาน เอ็มวรพงษ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
ผู้
ผู้พิพากษา
ผู้
จำศาล

พ.ศ. ๒๔๘๔

หลวงพิทักษ์มนูสาสตร์
นายสาด สีวเหลือง (นายสุธี โรจนธรรม)
นายกาน เอ็มวรพงษ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
ผู้
ผู้พิพากษา
ผู้
จำศาล

พ.ศ. ๒๔๘๖

นายพิทักษ์มนูสาสตร์
นายสุธี โรจนธรรม
นายสุจริต ถาวรสุข

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
ผู้
ผู้พิพากษา
ผู้
จำศาล

พ.ศ. ๒๔๘๘ (ประมาณ)

นายฉลาด ไชยชาญ
นายมน จตุกุล
นายหิรัญ สถาปนสุต

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
ผู้
ผู้พิพากษา
ผู้
จำศาล

พ.ศ. ๒๔๙๐

นายโชติ นิทยุ
นายมน จตุกุล
นายสุจริต ถาวรสุข

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
ผู้
ผู้พิพากษา
ผู้
จำศาล

พ.ศ. ๒๔๙๔

นายธงไชย จาตุรงกกุล
นายมน จตุกุล
นายหิรัญ สถาปนสุต

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
 ผู้พิพากษา
 จำศาล

พ.ศ. ๒๔๙๖
 นายแถม สิริสาถ์
 นายอุดม กันต์วัน
 นายปรีชา เพ็ญพันธ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
 ผู้พิพากษา
 จำศาล

พ.ศ. ๒๔๙๗
 นายแถม สิริสาถ์
 นายอุดม กันต์วัน
 นายจันทร์ สุขแสง

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
 ผู้พิพากษา
 จำศาล

พ.ศ. ๒๔๙๘
 นายใหญ่ ศาลยาชีวิน
 นายอุดม กันต์วัน
 นายจันทร์ สุขแสง

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
 ผู้พิพากษา
 จำศาล

พ.ศ. ๒๔๙๙
 นายใหญ่ ศาลยาชีวิน
 นายขง โรจนสุพจน์
 นายจันทร์ สุขแสง

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
 ผู้พิพากษา
 จำศาล

พ.ศ. ๒๕๐๐
 นายใหญ่ ศาลยาชีวิน
 นายขง โรจนสุพจน์
 นายสถิตย์ ชลกร

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
 ผู้พิพากษา
 จำศาล

พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๒
 นายโกศล รัตติธรรม
 นายขง โรจนสุพจน์
 นายสถิตย์ ชลกร

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
 ผู้พิพากษา
 เจ้าศาล

พ.ศ. ๒๕๐๓

นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์
 นายชูเชิด รักตะบุตร
 นายสถิตย์ ชลกร

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
 ผู้พิพากษา
 เจ้าศาลโท

พ.ศ. ๒๕๐๔ – จนถึงปัจจุบัน

นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์
 นายชูเชิด รักตะบุตร
 นายสมฤทธิ์ ทิพย์โกสัย
 นายสถิตย์ ชลกร

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
 (www.library.coi.go.th)

คำกล่าวรายงาน

โดย

นายวิเชียร เสวตรุนทร์ อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๖

ในพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุดรธานี

ณ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖

ขอประทานกราบเรียน ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ทหาร พลเรือน ทนายความ พ่อค้า ประชาชนในจังหวัดอุดรธานี รู้สึกเป็นเกียรติและปลื้มปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ ฯพณ ฯ ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุดรธานี ท่ามกลางท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่ได้กรุณามาร่วมงานในวันนี้

ที่ทำการศาลจังหวัดอุดรธานีหลังเดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ มีห้องพิจารณาคดีห้องเดียว เสริมพนักงานใช้กันข้างบัลลังก์เป็นที่ทำการ ต่อมาในระยะหลังจำนวนอรรถคดีมีศาลมีปริมาณมากขึ้น จึงคับแคบไม่เพียงพอแก่ ปริมาณของงาน ประกอบกับตัวอาคารตั้งอยู่ในชุมชนการค้า การมหรสพ และชาวพุทธศุภเคราะห์มากเนื่องจากได้สร้างมาเป็นเวลานานถึง ๖๐ ปีแล้ว ไม่สามารถจะซ่อมแซม หรือดัดแปลงแก้ไขให้ดีขึ้นและสมกับปริมาณของงานได้นอกจากก่อสร้างใหม่ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ขอตั้งงบประมาณสร้างที่ทำการศาลจังหวัดอุดรธานีขึ้นใหม่ และ ด้วยความกรุณาของรัฐบาลอันมี ฯพณ ฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี และมี ฯพณ ฯ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งได้ตระหนักในความสำคัญ ของศาลยุติธรรม และตั้งใจจะทะนุบำรุงเพื่อประโยชน์ที่จะอำนวยความยุติธรรมให้แก่ ประชาชนอยู่เป็นนิจ จึงได้อนุมัติงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้เป็นเงินหนึ่งล้านบาท อันเป็นผลให้ได้ก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดอุดรธานีหลังใหม่นี้ขึ้นพร้อมด้วยบ้านผู้พิพากษา อีก ๑ หลัง ซึ่งข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการศาลจังหวัดอุดรธานี ตลอดจนชาวจังหวัด อุดรธานีทั้งมวล รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ในการก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์หลังใหม่นี้ ได้รับความร่วมมือจาก กองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล เป็นผู้ออกแบบแปลนและรายการก่อสร้าง เป็นอาคาร ๒ ชั้น ขนาด ๔ บัลลังก์ หลังคาทรงไทย กว้าง ๑๔.๓๐ เมตร ยาว ๔๔.๒๐ เมตร และได้ส่งนายช่างจากกรมโยธาเทศบาลมาช่วยควบคุมการก่อสร้างนี้ นายคงไซ แซ่ฮุ้น เป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง สำหรับที่ดินที่ตั้งอาคารศาลใหม่นี้ เนื่องจากสถานที่เดิมคับแคบ และไม่เหมาะสมที่จะสร้างอาคารศาลใหม่ ด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีของผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ติดต่อกับกรมราชทัณฑ์และกระทรวงมหาดไทยขอที่ดินแปลงนี้ ซึ่งทางกรมราชทัณฑ์ก่อนอนุญาตให้ อาคารศาลใหม่จึงได้มาก่อสร้างลงในที่ดินอันเหมาะสมกับที่ประจักษ์อยู่ ณ บัดนี้ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการตรวจการก่อสร้างเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณกรมโยธาเทศบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ กรมราชทัณฑ์ คณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง ตลอดจนนายช่างและเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการก่อสร้างศาล ณ โอกาสนี้ด้วย

อาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์นี้ นับว่าเป็นอาคารที่ความสง่างามหลังหนึ่งใน จังหวัดอุตรดิตถ์ เหมาะสมที่จะเป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชน

หนึ่งในงานพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ใหม่นี้ ได้รับความร่วมมือจาก ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะกรรมการจังหวัด คณะกรรมการอำเภอ คณะนายควม พ่อค้า คหบดี ตลอดจนประชาชนชาวจังหวัดอุตรดิตถ์เป็นอย่างดี จึงขอถือโอกาสขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ขอเชิญ ฯ พล ฯ ได้โปรดประกอบพิธี เปิดอาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อเป็นสิริสวัสดิมงคลแก่สถานที่ อันจะใช้เป็นที่พิจารณา พิพากษาบรรณคดี ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม และความร่มเย็นแก่ประชาชนในจังหวัด อุตรดิตถ์สืบไป.

คำกล่าวตอบ

โดย

พระยาอรรณการิณนิพนธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ในพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุดรธานี

ณ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖

ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๖ และท่านผู้เกี่ยวข้องหลาย

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดี ที่ได้มีโอกาสมาเป็นประธานในพิธีเปิด
อาคารศาลจังหวัดอุดรธานีในวันนี้

ตามรายงานของท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๖ ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่าที่ทำการศาล
จังหวัดอุดรธานีเดิมซึ่งเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว มีห้องพิจารณาคดีเพียง ๒ ห้อง เมื่อสมัย
๖๐ ปีมาแล้วนั้น มีความชำรุดทรุดโทรมและมีความคับแคบไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่ทำการศาล
ยุติธรรมในยุคปัจจุบัน กระทรวงยุติธรรมพิจารณาเห็นว่า ศาลยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์
ประสพความยุติธรรมแก่ประชาชน สมควรจะมีอาคารศาลอันสง่างามทันสมัย เป็นที่เคารพ
เลื่อมใสของบุคคลทั่วไป จึงได้เสนอของบประมาณก่อสร้างศาลใหม่ และได้รับความกรุณา
จากรัฐบาล อันมี ฯพณ ฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ให้งบประมาณก่อสร้าง
เป็นจำนวนหนึ่งล้านบาท เพื่อดำเนินการก่อสร้างที่ทำการศาลและบ้านพักผู้พิพากษาใน
ที่ดินซึ่งกระทรวงมหาดไทยมอบให้

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาเห็นว่า การก่อสร้างได้สำเร็จเรียบร้อยเป็นศาล ๔
ชั้นหลังสง่างาม ดังที่ประจักษ์อยู่ ณ พร้อมด้วยบ้านพักผู้พิพากษาอีก ๑ หลัง ในนามของ
กระทรวงยุติธรรม ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านกรรมการตรวจการก่อสร้าง และท่านที่ได้กรุณา
ร่วมมือเอื้อเฟื้อช่วยเหลือด้วยประการต่าง ๆ ไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้เกียรติมา
ร่วมในงานนี้ด้วย

ในที่สุดข้าพเจ้าอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก จงดลบันดาลให้อาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์หลังนี้ ได้สถิตสถาพรยั่งยืนนาน เพื่อจักได้เป็นที่ประสิทธิประสาทความยุติธรรมให้ความร่มเย็นแก่ประชาชนสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นสุกฤกษ์มงคลกาล ข้าพเจ้าจึงขอประกอบพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ ณ บัดนี้.

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coj.go.th)